

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
Міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК
Підпис (ім'я, прізвище)
2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політичне лідерство в умовах невизначеності

Назва дисципліни

Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність – С2 Політологія

Рівень вищої освіти – Другий магістерський

Освітньо-професійна програма – Політологія

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОФП.05

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл фахової підготовки)

Факультет – Міжнародних відносин та права

Кафедра – Міжнародної комунікації та політології

Форма здобуття освіти			Загальний обсяг	Кількість годин							Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
Курс	Семестр	Кредити ЄКТС		Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т.ч. ІРС			Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	2	5.0	150	66	32	-	-	34	84	-	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Політологія», за спеціальністю С2 Політологія

Робоча програма складена

Підпис(и) автора(ів)

докт. психол. наук, доцент Олесь ПОСВІСТАК

Науковий ступінь, вчене звання, ім'я, прізвище автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри

Міжнародної комунікації та політології

Протокол від 29.08 2025 № 1

Зав. кафедри

Підпис

Ольга ЗАСЛАВСЬКА

Ім'я, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультету

Підпис

Юрій МУДРИК

Ім'я, прізвище

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва кафедри	Підпис	Ім'я, ПРИЗВИЩЕ
Гарант ОП	Міжнародної комунікації та політології		Ольга ЗАСЛАВСЬКА

3 Пояснювальна записка

Дисципліна «Політичне лідерство в умовах невизначеності» є однією із обов'язкових дисциплін і займає провідне місце у фаховій підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, очної (денної) (далі – денної) форми здобуття вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Політологія» в межах спеціальності С2 «Політологія».

Пререквізити – ОЗП.02 Професійно-орієнтований практикум іноземною мовою, ОЗП.03 Демократичне врядування.

Кореквізити – ОФП.08 Переддипломна практика, ОФП.09 Кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей: ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій; ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації; ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними; ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми; ФК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації; ФК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів; ФК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; ФК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні; ФК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному рівні; УК01. Усвідомлення можливостей і викликів глобальної демократії та відмінностей світоглядного мислення соціальних спільнот різних цивілізаційних локацій, а також особливостей і еволюції формування політичних цінностей у різних типах політичних режимів на національному, регіональному та глобальному рівнях; УК02. Здатність розробляти та реалізовувати проекти та програми інститутів громадянського суспільства та держави для інтенсифікації демократичних процесів, забезпечення ефективного і прозорого процесу прийняття рішень на національному та місцевому рівнях, зокрема через впровадження принципів та інструментів е-демократії;

програмних результатів навчання: ПРН01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту; ПРН02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань; ПРН04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень; ПРН05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; ПРН06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів; ПРН07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності; ПРН08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів; ПРН09. Аналізувати й комплексно оцінювати функціонування публічної політики, політичних інститутів і процесів на національному,

регіональному та глобальному рівнях з урахуванням особливостей політичного мислення соціальних спільнот різних цивілізаційних локацій; ПРН10. Розробляти та реалізовувати проєкти, спрямовані на формування активістського типу політичної культури громадян, партисипативного стилю управління, зокрема із застосуванням інструментів електронної демократії.

Мета дисципліни. Сформувати у здобувачів вищої освіти комплексне розуміння феномену політичного лідерства в сучасному світі та розвинути практичні навички, необхідні для ефективного лідерства в політичній сфері в умовах невизначеності.

Предмет дисципліни. Практичні аспекти лідерства, лідерство в його теоретичних, історичних, етичних, гендерних та практичних вимірах, а також механізми, стратегії та навички ефективного управління та прийняття рішень в умовах високої невизначеності та змін у сучасному політичному середовищі.

Завдання дисципліни. Систематизувати знання здобувачів вищої освіти щодо теоретичних аспектів політичного лідерства; розвинути вміння аналізувати політичні процеси та явища; навчити здійснювати управління репутацією та брендом політичного лідера, сформувати навички ефективної комунікації, ведення переговорів та управління командою; розвинути розуміння важливості етичних аспектів політичного лідерства; підготувати до роботи в умовах невизначеності та прийняття складних рішень.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен **аналізувати** різні стилі політичного лідерства та **застосовувати** їх відповідно до контексту; **приймати ефективні управлінські рішення** в ситуаціях політичної кризи; **мобілізувати** суспільну думку для досягнення політичних цілей; **набуття навичок** налагодження довірчих і прихильних стосунків з людьми; **планувати, організовувати та контролювати** роботу групи з позиції лідера; **вміти використовувати** психологічні прийоми, методи, техніки для побудови продуктивних стосунків з послідовниками; **мотивувати** членів команди та послідовників, **будувати** продуктивні та гармонійні стосунки із ними; **застосовувати** навички саморегуляції та управління емоціями для прийняття зважених рішень в умовах політичного тиску та невизначеності; **формувати** імідж та **реалізовувати** стратегії управління репутацією.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:		
	Лекції	Семінарські заняття	СРС
Розділ 1. Теоретичні основи політичного лідерства			
Тема 1. Трансформація сутності лідерства у сучасному світі. Особливості політичного лідерства	2	2	4
Тема 2. Сучасна концептуальна модель політичного лідерства в представницьких демократіях. Лідерський капітал політичного лідера.	2	2	4
Тема 3. Етичні аспекти політичного лідерства	2	2	6
Тема 4. Гендерний вимір політичного лідерства	2	2	6
Розділ 2. Політичне лідерство в політико-історичному контексті			
Тема 5. Демократія та політичне лідерство	2	2	6
Тема 6. Авторитарне лідерство у XX ст.	2	2	4
Тема 7. Політичне лідерство в умовах переходу до демократії	2	2	4
Тема 8. Еволюція політичного лідерства в умовах неоавторитаризму	2	2	6
Розділ 3. Навички ефективного політичного лідера			
Тема 9. Стратегія політичного лідера в умовах невизначеності	2	2	6
Тема 10. Емоційний інтелект – стратегічний важіль політичного лідера	2	2	6
Тема 11. Управління репутацією та брендом політичного лідера	4	4	12
Тема 12. Комунікаційні стратегії політичного лідера та вплив на громадську думку	2	2	4
Тема 13. Психологічні технології ведення перемовин	2	2	4
Тема 14. Ефективне управління командою: як створити згуртовану політичну силу	2	2	4
Розділ 4. Резильєнтність політичного лідера			

Тема 15. Психологічна стійкість політичного лідера як фундамент ефективного управління	2	4	8
Разом	32	34	84

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Трансформація сутності лідерства у сучасному світі. Особливості політичного лідерства. Нові виклики для політичного лідерства в сучасному світі. Трансформація сутності лідерства в сучасному світі: лідерство у VUCA та BANI світах. Сучасні теорії лідерства. Особливості політичного лідерства. Літ.: [3]; [23]; [26]; [27]; [28].	2
2	Сучасна концептуальна модель політичного лідерства в представницьких демократіях. Лідерський капітал політичного лідера. Сучасні моделі політичного лідерства. П'ятифакторна модель рис особистості. Стили лідерства. Мотивація політичного лідера. Стресостійкість політичного лідера. Лідерський капітал. Політичний капітал. Складові частини лідерського капіталу політичного лідера: капітал навичок, капітал взаємин, репутація. Літ.: [1]; [2]; [3]; [19]; [22].	2
3	Етичні аспекти політичного лідерства. Лідерство та етика. Етичні норми у політиці. Етичне та ефективне лідерство. Модель «міжособистісної довіри» і модель «соціальної влади». Етичні принципи політичного лідера. Інтегритет. Літ.: [3]; [7]; [8]; [13].	2
4	Гендерний вимір політичного лідерства. Гендерні бар'єри. Гендерний баланс. Гендерна симетрія. Стратегії забезпечення гендерного балансу та симетрії в лідерстві в умовах невизначеності Літ.: [1]; [3]; [13]; [15].	2
5	Демократія та політичне лідерство. Лідери та громадяни при демократії. Особливості політичного лідерства в президентських республіках. Політичне лідерство в парламентських республіках. Політичне лідерство та партії Літ.: [3]; [4].	2
6	Автократичне лідерство у XX ст. Політичне лідерство при недемократичних політичних режимах: особливості легітимації та специфіка здійснення влади. Політичне лідерство при військових режимах. Тоталітарні та авторитарні партійні лідери Літ.: [3]; [4].	2

7	Політичне лідерство в умовах переходу до демократії. Політичне лідерство та третя хвиля демократизації: джерела змін, способи переходу, успіх чи невдача демократичної консолідації. Політичне лідерство та встановлення авторитаризму. Роль політичних лідерів у нових демократіях. Дилеми трансформаційного лідерства Літ.: [3]; [4].	2
8	Еволюція політичного лідерства в умовах неоавторитаризму. Стратегії націоналістичних популістів: від створення ворога до конструювання національної ідентичності. Еволюція авторитарних режимів: від класичних моделей до неоавторитаризму. Інструменти легітимації та утримання влади неоавторитарними політичними лідерами. Літ.: [3]; [4]; [8].	2
9	Стратегія політичного лідера в умовах невизначеності. Поняття стратегії. Підходи до визначення стратегії. Співвідношення стратегії і тактики. Стратегія і тактика в політичному лідерстві. Особливості побудови стратегії та вибору тактики в період невизначеності. Держава як суб'єкт стратегій. Літ.: [3]; [15]; [20].	2
10	Емоційний інтелект — стратегічний важіль політичного лідера. Поняття про емоційний інтелект. Складові емоційного інтелекту. Політичне лідерство та емоційний інтелект Літ.: [9]; [10]; [14]; [21].	2
11	Управління репутацією та брендом політичного лідера. Імідж, бренд, репутація: суть та основні характеристики понять. Структура іміджу політичного лідера. Стратегії брендингу та іміджмейкінгу політичних лідерів. Літ.: [1]; [3]; [11]; [13]; [14]; [18]; [26].	2
12	Управління репутацією та брендом політичного лідера. Репутація як складова іміджу політичного лідера. Критерії та методи оцінювання репутації. Управління репутацією в умовах невизначеності Літ.: [1]; [3]; [11]; [13]; [14]; [18]; [26].	2
13	Комунікаційні стратегії політичного лідера та вплив на громадську думку. Сучасні соціально-комунікаційні технології. Кризові комунікації. Стратегічні комунікації. Роль ЗМІ. Комунікаційні стратегії політичного лідера. Літ.: [1]; [5]; [6]; [9]; [10]; [13]; [20].	2
14	Психологічні технології ведення перемовин. Перемовини: визначення, підготовка та структура. Основні наукові моделі переговорного процесу. Стили ведення перемовин в політичному конфлікті. Методи та прийоми маніпуляції суспільною думкою під час проведення політичних перемовин. Роль ЗМІ. Літ.: [9]; [5]; [6]; [10]; [17]; [21].	2
15	Ефективне управління командою: як створити згуртовану політичну силу. Основні характеристики ефективних команд. Забезпечення позитивної мотивації учасників команди. Управління стресами та конфліктами в команді. Літ.: [1]; [5]; [6]; [12]; [16].	2

16	Психологічна стійкість політичного лідера як фундамент ефективного управління. Поняття резильєнтності. Складові психологічної стійкості. Методи розвитку резильєнтності. Роль політичного лідера у розвитку резильєнтності послідовників Літ.: [3]; [16]; [23].	2
Разом		32

5.2 Зміст семінарських занять

Перелік семінарських занять

№ п/п	Тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Трансформація сутності лідерства у сучасному світі. Особливості політичного лідерства. Літ.: [3]; [23]; [26]; [27]; [28].	2
2	Сучасна концептуальна модель політичного лідерства в представницьких демократіях. Лідерський капітал політичного лідера. Літ.: [1]; [2]; [3]; [19]; [22].	2
3	Етичні аспекти політичного лідерства. Літ.: [3]; [7]; [8]; [13].	2
4	Гендерний вимір політичного лідерства. Літ.: [1]; [3]; [13]; [15].	2
5	Демократія та політичне лідерство. Літ.: [3]; [4].	2
6	Автократичне лідерство у XX ст. Літ.: [3]; [4].	2
7	Політичне лідерство в умовах переходу до демократії. Літ.: [3]; [4].	2
8	Еволюція політичного лідерства в умовах неоавторитаризму. Літ.: [3]; [4]; [8].	2
9	Стратегія політичного лідера в умовах невизначеності. Літ.: [3]; [15]; [20].	2
10	Емоційний інтелект — стратегічний важіль політичного лідера. Літ.: [9]; [10]; [14]; [21].	2
11	Управління репутацією та брендом політичного лідера. Літ.: [1]; [3]; [11]; [13]; [14]; [18]; [26].	2
12	Управління репутацією та брендом політичного лідера. Літ.: [1]; [3]; [11]; [13]; [14]; [18]; [26].	2
13	Комунікаційні стратегії політичного лідера та вплив на громадську думку. Літ.: [1]; [5]; [6]; [9]; [10]; [13]; [20].	2
14	Психологічні технології ведення перемовин. Літ.: [5]; [6]; [17]; [21].	2
15	Ефективне управління командою: як створити згуртовану політичну силу. Літ.: [1]; [12]; [16].	2
16	Психологічна стійкість політичного лідера як фундамент ефективного управління. Літ.: [3]; [16]; [23].	2
17	Психологічна стійкість політичного лідера як фундамент ефективного управління. Літ.: [3]; [16]; [23].	2
Разом		34

5.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота студентів полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до семінарських занять, виконанні

індивідуальних завдань тощо. До послуг студентів сторінка у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни, необхідні матеріали з її навчально-методичного забезпечення та контролю результатів навчання.

Зміст самостійної роботи студентів

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т1.	4
2	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т2.	4
3	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т3. Виконання індивідуального завдання.	6
4	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т4. Виконання індивідуального завдання.	6
5	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т5. Підготовка до участі в дебатах.	6
6	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т6, підготовка до участі в дебатах.	4
7	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т7.	4
8	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т8. Виконання індивідуального завдання.	6
9	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т9. Виконання індивідуального завдання.	6
10	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т10, підготовка до тренінгу	6
11	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т11. Виконання індивідуального завдання.	6
12	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т11.	4
13	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т12. Виконання індивідуального завдання.	4
14	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т13, підготовка до симуляційної гри.	4
15	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т14, підготовка до симуляційної гри.	4
16	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т15, підготовка до тренінгу	4
17	Опрацювання навчальних посібників, підготовка до семінарського заняття з Т15,	4
Разом		84

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного та інтерактивного навчання і візуалізації); семінарські заняття (з використанням тренінгових вправ, симуляційних ігор, аналіз кейсів, проблемних ситуацій, пояснення, дискусія тощо), самостійна

робота (робота над засвоєнням теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до поточного та підсумкового контролю тощо).

7 Методи контролю

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти базується на аналізі знань і навичок та здійснюється відповідно до “Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті”.

Поточний контроль здійснюється під час аудиторних семінарських занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування під час семінарських занять,
- оцінювання роботи під час тренінгових заняттях, дебатів, симуляційних ігор,
- оцінювання доповідей, виступів;
- обговорення проблемних ситуацій;
- оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного, так і підсумкового контролю (іспиту). Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, *не допускається* до семестрового контролю поки не виконає увесь обсяг, передбачений Робочою програмою для цього виду роботи. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу, встановленого для кожної структурної одиниці) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який *має* академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов’язковим. За об’єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в онлайн режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до семінарського заняття (вивчення теоретичного матеріалу з теми, попередню підготовку до усного опитування, активно працювати на занятті, презентувати результати виконаних індивідуальних завдань, брати участь у дискусіях, тренінгах, дебатах, симуляційних іграх тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов’язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене семінарське заняття студент зобов’язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами відповідей на семінарських заняттях. Виконання індивідуальних завдань завершується їх презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну або індивідуальну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, плагіат (в т.ч. із використанням мобільних девайсів)). У разі виявлення плагіату в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності *не допускаються*.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на

доступних платформах (наприклад, Prometheus), які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9 Оцінювання результатів навчання студентів

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів. Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів

Аудиторна робота								Самостійна робота		Семестровий контроль	Разом
Семінарські заняття, тренінгові заняття, дебати, симуляційні ігри (8 контрольних точок)								Індивідуальні завдання		Іспит	Сума балів
1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-17	Т. 3,4,8	Т. 9,11,12		
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	24-40	60-100*
24-40								12-20		24-40	

Примітка: *За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на семінарських заняттях

Оцінка, яка виставляється за роботу на семінарських, тренінгових заняттях, участь у дебатах та симуляційних іграх складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при виконанні завдань.

Оцінювання індивідуальних завдань

Індивідуальне завдання здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням наведених у таблиці нижче критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів).

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного, так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів вищої освіти (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24		40

***Примітка.** *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.*

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	<i>Відмінно/Excellent</i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		<i>Добре/Good</i> – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		<i>Задовільно/Satisfactory</i> – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
E	60-65		

FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

10 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Нові виклики для політичного лідерства в сучасному світі
2. Трансформація сутності лідерства в сучасному світі: лідерство у VUCA та BANI світах
3. Класичні теорії лідерства
4. Сучасні теорії лідерства
5. Особливості політичного лідерства
6. Концептуальна модель політичного лідерства Д. Офосу-Аніма
7. Лідерський капітал політичного лідера.
8. Лідерство та етика
9. Етичні принципи політичного лідера
10. Інтегритет в політичному лідерстві
11. Гендерні бар'єри та можливості в політичному лідерстві в умовах невизначеності
12. Стратегії забезпечення гендерного балансу в політичному лідерстві
13. Гендерна симетрія
14. Лідери та громадяни при демократії
15. Особливості політичного лідерства в президентських республіках
16. Політичне лідерство в парламентських республіках
17. Політичне лідерство та партії в умовах демократії
18. Політичне лідерство при недемократичних політичних режимах: особливості легітимації та специфіка здійснення влади
19. Політичне лідерство при військових режимах
20. Тоталітарні та авторитарні партійні лідери
21. Політичне лідерство та третя хвиля демократизації: джерела змін, способи переходу, успіх чи невдача демократичної консолідації
22. Політичне лідерство та встановлення авторитаризму у XXI ст.
23. Роль політичних лідерів у нових демократіях
24. Дилеми трансформаційного лідерства
25. Еволюція політичного лідерства в умовах неоавторитаризму
26. Стратегії націоналістичних популістів: від створення образу ворога до конструювання національної ідентичності.
27. Інструменти легітимації та утримання влади неоавторитарними політичними лідерами.
28. Стратегія політичного лідера в умовах невизначеності
29. Стратегія і тактика в політичному лідерстві
30. Держава як суб'єкт стратегій
31. Емоційний інтелект в політичному лідерстві
32. Імідж, бренд, репутація: суть та основні характеристики понять
33. Структура іміджу політичного лідера
34. Стратегії брендингу та іміджмейкінгу політичних лідерів

35. Репутація як складова іміджу політичного лідера.
36. Критерії та методи оцінювання репутації
37. Управління репутацією в умовах невизначеності
38. Поняття та складові резильєнтності
39. Методи розвитку резильєнтності
40. Роль політичного лідера у розвитку резильєнтності послідовників

11 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Політичне лідерство в умовах невизначеності» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE: <https://msn.khmnpu.edu.ua/course/view.php?id=9349>

12 Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проектор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13 Рекомендована література

Основна

1. Гошовська В.А., Пашко Л.А. Політичне лідерство: навчальний посібник. Київ: НАДУ, 2013. 112 с.
2. Ofosu-Anim D. Political Leadership: A New Conceptual Framework. *Open Journal of Leadership*, 2022. 11, 398–421.
3. The Oxford Handbook of Political Leadership. Edited by R. A. W. Rhodes and Paul 't Hart. Political Science, 2014. 646 p.
4. Wiatr J. J. Political Leadership Between Democracy and Authoritarianism. Comparative and Historical Perspectives. Verlag Barbara Budrich: Opladen, Berlin, Toronto, 2022, 206 p.
5. Лідерство та комунікації в організації: навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.
6. Руднева А. О. Політичні комунікації : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Політологія» освітньо-професійних програм «Політологія» та «Міжнародна політика та політика національної безпеки». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 153 с.

Додаткова

7. Афонін Е. А. Концептуальні засади взаємодії політики й управління: навч. посіб. / Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валєвський [та ін.]. Київ: НАДУ, 2010. 300 с.
8. Єнтіс М. Є., Шитюк М.М. Проблема політичного лідерства в сучасній Україні. Наукові праці: наук.- метод. журн. 2004. Т. 34. № 21. С. 69–73.
9. Заславська О., Посвістак О., Налімова В. За лаштунками виборів: формування емоційного зв'язку як електоральна стратегія політичних лідерів та партій. Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. 2024. С.
10. Заславська О.О., Посвістак О.А., Налімова В.В. Молодіжне політичне лідерство та місце молоді у процесах демократичного врядування. *Politicus*. 2025. 1. С. 40-45.
11. Корнієнко В.О., Денисюк С.Г. Імідж політичного лідера: проблеми формування та практичної реалізації: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2009. 144 с
12. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій / укладачі: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 175 с.
13. Політичне лідерство: навчальний посібник / В. А. Гапоненко, С. С. Бульбенюк, Н. М. Довганик та ін. Київ: КНЕУ, 2021. 324 с.

14. Посвістак О.А., Калюжна Є.М., Губа М.І., Марциняк-Дорош О. Роль емоційного інтелекту у формуванні іміджу державного керівника. Перспективи та інновації науки. 2024. № 10(44) 2024. С. 991 – 1005.
15. Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти): навч. посібник / За заг. ред. проф. Ф. М. Рудича. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 400 с.
16. Психологія тімбілдингу: навч. посіб. / О.Г. Романовський, В.В. Шаполова, О.В. Квасник, Т.В. Гура ; за заг. ред. О.Г. Романовського, С.В. Калашникової. Харків: Друкарня Мадрид, 2017. 92 с.
17. Тихомирова Є. Б., Постоловський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. Рівне: Перспектива, 2017. 240 с
18. Трушевич Г. Іміджмейкінг у сучасних політичних технологіях: український досвід: дис. ... д-ра філос. наук: 23.00.02 / Нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Одеса, 2023. 205 с. URL:<http://surl.li/swsjd>.
19. Чорний А. В. Сучасні теорії лідерства: загальний огляд та структурна модель. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Острог: Вид-во НаУОА, червень 2018. № 9(37). С. 78–84.
20. Arterton F. Ch. Strategy and Negotiations in Politics. Strategy in Politics. Oxford University Press. Oxford University Press, 2023. P. 173–196.
21. Bar-On R. Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory. Handbook of emotional intelligence. San Francisco: Jossey-Bass. 2000. P. 363–388.
22. Bennister M., Worthy P. The Leadership Capital Index: A New Perspective on Political Leadership. Oxford University Press, 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/307387788_The_Leadership_Capital_Index_A_New_Perspective_on_Political_Ledership.
23. Choudhury W. S., Collins D. Leadership in Times of Uncertainty. Luleå University of Technology Department of Social Sciences, Technology and Arts. 2021. 75 p.
24. Khalil R. The Crucial Role of Emotional Intelligence in Political Leadership. 2023. URL:<https://medium.com/@homeodynamicltd/the-crucial-role-of-emotional-intelligence-in-political-leadership-c215b9978bf4>
25. Ramesh S. The Role of Emotional Intelligence in Political Leadership: A Management Approach to Political Psychology. Journal of Psychology and Political Science. 2024. № 4(41). P. 10–16.
26. Samad A., Jerjawi K., Dadich A. Crisis Leadership: Political Leadership during the COVID-19 Pandemic. Sustainability, MDPI, 2022, vol. 15(1), pages 1-15.
27. Stöttinger B. BANI vs. VUCA: How Leadership Works in the World of Tomorrow, October 24, 2022. URL: <https://executiveacademy.at/en/news/detail/bani-vs-vuca-how-leadership-works-in-the-world-of-tomorrow/>
28. Murgatroyd S., Leadership in a VUCA | BANI World April 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/380163478_Leadership_in_a_VUCA_BANI_World
29. Willis P., Nadkarny S. Resilient Leadership: An experiment in reflective learning during the Covid-19 pandemic. Resilience Shift, UK, 2020, 110 p.

14 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: <https://library.khmnu.edu.ua/>
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <https://elar.khmnu.edu.ua/home>
4. Відкриті он-лайн курси на освітніх платформах. Доступ до ресурсу: <https://prometheus.org.ua>, <https://ed-era.com/>, <https://www.coursera.org/>, <https://www.udemy.com/>.